

CO VŠECHNO SE O NOVÉM SYSTÉMU VYPLATÍ VĚDĚT?

Jaká novela zákona a její konkrétní paragrafy upravují novou podobu bezplatné právní pomoci?

Jde o novelu zákona o advokacii – zákon č. 258/2017 Sb.; § 18a až 18d, § 23 odst. 2-4 a § 55a.

Navazují na tuto novelu ještě další předpisy a co upravují?

Ano, konkrétně je to vyhláška Ministerstva spravedlnosti, která upravuje vzory formulářů žádost o poskytnutí právní služby. V tuto chvíli formuláře ještě nemáme k dispozici, takže je nemůžeme veřejnosti představit.

Dále je to usnesení představenstva č. 3/2018 Věstníku o zajištění bezplatné právní pomoci, upravující povinnosti advokáta při poskytování právní služby podle § 18a až § 18c zák. o advokacii, a vyhláška č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, který pak upravuje odměnu advokáta za poskytnutou právní službu podle § 18a, § 18c zák. o advokacii.

Je ČAK připravena na svoji novou roli v rámci bezplatné právní pomoci?

Organizačně i materiálně je ČAK připravena k zajištění rozšířené bezplatné právní pomoci. Zároveň si je ale vědoma toho, že v průběhu času se potřeby i možnosti, jak ji zabezpečit, budou zcela jistě konkretizovat.

Zatím je připraveno na administraci agendy 5 asistentek a 2 právníci. Nově si ČAK pronajala další prostory v sídle pobočky Komory v Brně, které budou pochopitelně využívány i pro další agendy a ostatní pracovníky, zejména k provádění advokátních zkoušek. Ale již před spuštěním nového systému rozšířené bezplatné právní pomoci je zřejmé, že nejen prostorové, ale i zvýšené personální a finanční nároky, tato služba rozhodně přinese.

Jaké typy právní pomoci bezplatná služba zahrnuje?

Bezplatná právní pomoc poskytovaná advokáty zahrnuje 3 typy pomoci:

- * určení advokáta k orientační právní poradě v délce max. 120 minut ročně (a to i opakovaně do vyčerpání celkového limitu);
- * určení advokáta k poskytnutí právní pomoci cizincům v detenčních zařízeních MV;
- * určení advokáta k poskytnutí právní služby spočívající buď v zastoupení žadatele v řízení před soudem nebo správním orgánem, popř. v jiném úkonu právní služby (např. sepsání listiny).

§ 18a upravuje drobnou právní pomoc (poradu) pro nemajetné

Průměrný měsíční příjem žadatele nebo osob s ním společně posuzovaných za posledních 6 měsíců před podáním žádosti nepřesáhne trojnásobek životního minima (zák. č. 110/2006 Sb., nyní je životní minimum na jednotlivce 4 310 Kč měsíčně, pro 2 dospělé osoby v domácnosti je životní minimum 5 480 Kč měsíčně), jsou-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné, lze od této podmínky upustit.

Žadatel nesmí být ve věci, v níž mu má být právní porada poskytnuta, zastoupen advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a) zák. o advokacii.

Žadatelem může být pouze fyzická osoba, která podá žádost na formuláři stanoveném vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR.

Co musí žádost obsahovat?

Veškeré náležitosti žádosti upraví formulář, na kterém se žádost bude podávat. Žádost tak bude obsahovat prohlášení žadatele, že jeho poměry odpovídají podmínkám pro přiznání právní porady. Dále bude její součástí prohlášení žadatele, že jej ve stejné věci nezastupuje jiný advokát. A v neposlední řadě bude žadatel povinen nejpozději spolu s podáním žádosti uhradit Komoře poplatek za vyřízení žádosti ve výši 100 Kč.

Jak bude možné poplatek uhradit?

Dvěma způsoby – bezhotovostně nebo složenkou (poštovní poukázka A). Údaje k provedení platby budou k dispozici na webových stránkách ČAK od 1. 7. 2018. V budovách Komory v Praze a na pobočce v Brně budou také k dispozici poštovní poukázky. Hotovostní platby do pokladny Komory nebudou možné.

Existují případy, kdy bude možné poplatek odpustit?

Ano, zákon stanoví výjimky, kdy žadatel **poplatek nehradí**:

- a) cizinci umístění v zařízení pro zajištění cizinců podle zákona upravujícího pobyt cizinců na území České republiky nebo přijímacím středisku podle zákona o azylu,
- b) držitelé průkazu ZTP nebo ZTP/P,
- c) osoby pobírající dávky pomoci v hmotné nouzi podle zákona upravujícího pomoc v hmotné nouzi,
- d) osoby mladší 15 let,
- e) osoby, které jsou poživateli příspěvku na péči ve stupni III (těžká závislost) a IV (úplná závislost) podle zákona o sociálních službách, a
- f) osoby pečující o osoby, které mají přiznaný příspěvek na péči ve stupni III (těžká závislost) a IV (úplná závislost) podle zákona o sociálních službách.

Žadatel však bude povinen tyto skutečnosti doložit.

Jak se bude dále postupovat, když žadatel splní veškeré podmínky?

Následně mu Komora zašle dopisem kontaktní údaje na určeného advokáta. Je na žadateli, aby se s advokátem spojil a dohodli si spolu místo a čas konzultace. Stejně tak bude neformálně Komorou obeslán dopisem i advokát určený k poskytnutí porady – s údaji žadatele a informací o maximální délce právní porady. Vždy jde o právní radu informativního charakteru. Její délka je minimálně 30 minut a maximálně 120 minut ročně, přičemž o délce a četnosti bude vedena evidence. Během porady advokát žadateli neseписuje žádné podání, smlouvu, listinu apod.

Může se při poskytování právní porady advokát nechat zastoupit?

Advokát se může nechat zastoupit jiným advokátem. Zastoupení advokátním koncipientem je vyloučeno.

§ 18b upravuje poskytování právního poradenství v zařízení pro zajištění cizinců

Jde například o pomoc v rámci azylových center. Advokát bude poskytovat právní službu těm cizincům, kteří o jeho službu projeví zájem. Podnět k poskytnutí hromadného právního poradenství podává provozovatel zařízení pro zajištění cizinců nebo přijímací středisko podle zákona o azylu. Podnět se bude podávat na formuláři, který stanoví vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR.

Na základě podnětu Komora pak určí advokáta k poskytnutí jednorázové právní porady osobám umístěným v tomto zařízení. Sdělení o určení advokáta bude zasláno jak

zařízení, které podnět podalo, tak i advokátovi. Odměnu advokátovi hradí stát a její výše bude řešena novelou advokátního tarifu.

I zde platí, že advokát se může nechat zastoupit jiným advokátem, ovšem nikoliv advokátním koncipientem.

§ 18c upravuje určení advokáta k poskytnutí právní služby

Žadatelem o právní služby, které překračují drobnou právní pomoc, může být fyzická i právnická osoba a stejně jako v předchozím případě se žádost podává na formuláři stanoveném vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR. Komora pak určí advokáta k poskytnutí právní služby žadateli, který osvědčil splnění zákonných podmínek bez zbytečného odkladu.

Podmínky pro přiznání práva na poskytnutí právní služby jsou obdobné jako u právní porady, a to odůvodněné příjmové a majetkové poměry a fakt, že žadatel není zastoupen ve téže věci jiným advokátem.

Nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu (tj. nejde-li o zastoupení v řízení před Ústavním soudem a zastoupení ve správním řízení), je žadatel povinen v žádosti doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.

K žádosti musí být přiloženy doklady o výši příjmu žadatele a společně s ním posuzovaných osob za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti, jakož i doklady o jeho majetkových poměrech. Podrobnosti náležitostí žádosti včetně vzoru jejího formuláře a způsob prokazování příjmových a majetkových poměrů žadatele, jakož i rozsah údajů, které je žadatel povinen Komore sdělit, stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.

Může se stát, že žadatel neuspěje?

Může, například Komora žádosti nevyhoví, jestliže půjde o zneužití práva nebo o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva.

Jaká je další úloha ČAK při určování advokáta?

V rozhodnutí o určení advokáta Komora vymezí věc, v níž je advokát povinen právní služby poskytnout, stejně jako rozsah těchto služeb. Komora může v rozhodnutí o určení advokáta stanovit i další podmínky.

Mohou nastat situace, kdy dojde ke zrušení určení?

Mohou, Komora určení advokáta zruší, jestliže během poskytování právních služeb tímto advokátem v příslušné věci vyjde najevo, že příjmové a majetkové poměry klienta poskytnutí právních služeb neodůvodňovaly. Nebo že se změnil natolik, že poskytnutí právních služeb již neodůvodňují. Určení advokáta Komora zruší k okamžiku změny těchto poměrů.

Zákon upravuje i další důvody pro určení jiného advokáta k téže právní službě (např. Komorou určený advokát odmítne žadateli poskytnout právní službu s odkazem na ustanovení § 19 zákona o advokacii, který definuje, kdy advokát musí poskytnutí právní služby odmítnout – např. poskytoval již právní služby jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy žadatele, a další).

Co se v těchto případech bude dít ve vztahu klient – advokát dál?

Nedohodne-li se advokát s klientem jinak nebo neučiní-li klient jiné opatření, je advokát povinen po dobu 15 dnů ode dne, kdy došlo ke zrušení jeho určení k poskytování právních služeb, činit veškeré neodkladné úkony tak, aby klient neutrpěl na svých právech nebo oprávněných zájmech, újmu. To neplatí, pokud klient advokátovi písemně sdělí, že na splnění této povinnosti netrvá. O zrušení určení dle § 18c odst. 7 zák. o advokacii pak bude vydáno

správní rozhodnutí. Toto rozhodnutí o zrušení určení se bude vydávat k okamžiku změny poměrů. O změně poměrů má totiž žadatel povinnost informovat Komoru, a to podle § 18c odst. 9 zák. o advokacii: *„Změní-li se v průběhu poskytování právních služeb příjmové a majetkové poměry žadatele, je povinen tuto skutečnost bez zbytečného odkladu oznámit Komore.“*

Jaký bude způsob výběru advokáta k poskytnutí právní služby?

Komora vede seznam advokátů pro účely určení advokáta, a to těch, kteří vyjádřili souhlas s poskytováním bezplatných právních služeb. Komora také dbá na to, aby advokáti byli určováni rovnoměrně i s ohledem na charakter a složitost věci, ve které mají být právní služby poskytnuty, a na možné náklady, které mohou určenému advokátovi v souvislosti s poskytnutím právních služeb vzniknout. Nelze-li však určit advokáta z tohoto seznamu, určí Komora kteréhokoli jiného advokáta zapsaného v ČAK.